

УДК 377.35

Дмитро Калашник

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ORCID ID 0000-0001-7384-013X

Дмитро Аксьонов

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ORCID ID 0000-0003-2024-972X

DOI 10.24139/2312-5993/2021.07/079-085

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.11 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»,
017 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ»**

Стаття присвячена важливості використання інноваційних технологій у професійній підготовці вчителів фізичної культури в умовах закладів вищої освіти. Мета дослідження – проаналізувати особливості використання інноваційних технологій у професійній підготовці педагогів зі спеціальності 014.11 «Середня освіта. Фізична культура» та 017 «Фізична культура та спорт». Методи дослідження використані такі: пошуковий по наявній методичній та науковій літературі із аналізом знайденого матеріалу, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, систематизація, абстрагування й конкретизація, аналіз документації та результатів діяльності дослідників з проблеми проведеного дослідження. Результати дослідження полягають у визначенні змістової характеристики інновацій в освітній галузі; представлені завдання, на вирішення яких орієнтовано впровадження інноваційних підходів до професійної підготовки педагогів у галузі фізичної культури; представлено порівняльну характеристику інноваційних моделей навчання в закладах вищої освіти; окреслено основні переваги використання інноваційних технологій. Практичне значення дослідження: проведене дослідження має більш глибокий ступінь аналізу напряму дослідження, спираючись на попередні дослідження вчених, дисертантів та дослідників напряму дослідження. Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Критерієм якості освітнього процесу є змістовність його цілей, змісту та інноваційних технологій, що визначається компетентнісним підходом до освіти педагогів. Потрібні подальші дослідження принципів оптимізації інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури.

Ключові слова: *інновації, професійна підготовка, професійна діяльність, професійно-педагогічна підготовка, фізичне виховання, інноваційна модель, вища педагогічна освіта.*

Постановка проблеми. Педагогічна діяльність учителів фізичної культури, яка є значним показником відтворення інтелектуального потенціалу та здоров'я нашого суспільства, є соціально формуючою, творчою, конструктивною, організаційною. У зв'язку з цим соціально-педагогічні завдання професійної підготовки цієї категорії вчителів постійно розширюються і ускладнюються, охоплюючи функції вихователя, організатора, дослідника, новатора. На державному рівні для підвищення

ефективності системи фахового навчання у сфері фізичної культури необхідна оптимальна організація та управління підготовкою майбутніх учителів із використанням інноваційних технологій.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема заповнення інноваційних технологій у професійній освіті присвячені публікації О. Дубасенюк, О. Загіки, С. Карасевич, О. Отравенко, В. Савченко. Водночас, на практиці залишаються не вирішеними багато проблем. Заповнення інноваційних технологій у професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури на сьогодні гальмується недостатністю наявного законодавчого та нормативного регулювання інноваційної діяльності в освіті. Слабко враховується сучасний досвід інноваційної педагогічної діяльності у професійній освіті та навчанні. Відсутня системна співпраця освітян і науковців у заповненні інноваційних технологій.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання інноваційних технологій у професійній підготовці педагогів зі спеціальності 014.11 «Середня освіта. Фізична культура» та 017 «Фізична культура та спорт».

Методи дослідження: пошуковий по наявній методичній та науковій літературі із аналізом знайденого матеріалу, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, систематизація, абстрагування та конкретизація, аналіз документації та результатів діяльності дослідників з проблеми проведеного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Інноваційні процеси у педагогічній освіті зумовлюють підвищення рівня дидактичної компетентності педагогів фізичної культури, технологізації навчального процесу. О. Щербак, досліджуючи умови технологізації особистісно орієнтованого освітнього процесу, зазначає, що технологізація передбачає спеціальне конструювання навчального дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчальної співпраці, форм контролю за особистісним розвитком майбутнього педагога в ході навчально-пізнавальної діяльності. Тільки під час реалізації принципу суб'єктності освіти можна говорити про особистісно-орієнтовані технології (Загіка, 2013, с. 57-59).

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження й поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Слово «інновація» має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації (Дубасенюк, 2009, с. 14-47).

Одним із найголовніших аспектів педагогічної інноватики є новизна педагогічного засобу. Крім новизни, новація повинна володіти інноваційним потенціалом – здатністю протягом тривалого часу забезпечувати корисний результат від використання. Фахівці в галузі фізичного виховання і спорту вважають, що останнє твердження є базовим для успішного використання інноваційних технологій. Інноваційні процеси реалізуються як цілеспрямовані зміни цілей, умов змісту, засобів, методів, форм діяльності, яким властиві новизна, високий потенціал підвищення ефективності діяльності загалом або в певних їх сферах, здатність забезпечити довготривалий корисний ефект, узгодженість з іншими нововведеннями (Отравенко, 2017, с. 55-62).

Інноваційні підходи до професійної підготовки педагогів у галузі фізичної культури вирішують такі завдання (Савченко, 2020, с. 154-157):

- визначення перспективних напрямів підготовки кадрів у галузі фізичного виховання та спорту, здоров'я людини;
- інтенсифікація освітнього процесу, створення спадкових науково-методичних основ навчання;
- удосконалення наукової організації та методичного забезпечення навчально-виховного процесу, поширення передових форм і методів навчання;
- удосконалення змісту освіти й напрямів підготовки відповідно до професійних потреб;
- поглиблення інтеграції фізкультурно-спортивної освіти.

В табл. 1 представлено характеристику поширених інноваційних моделей професійної підготовки педагогів у галузі фізичної культури.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика інноваційних моделей навчання в закладах вищої освіти (Отравенко, 2019, с. 222-230)

Інноваційні моделі навчання	Ключові особливості	Характеристика традиційної моделі, що розвивається
Контекстне навчання	Інтеграція різних видів діяльності здобувачів: навчальної, науково-дослідної, спортивної, практичної: створення умов максимально наближених до реальних	Збільшення частки практичної роботи здобувача (з акцентом на прикладну)
Ігрове навчання	Використання ігрових та імітаційних форм навчання	Збільшення частки активних методів навчання (імітації й імітаційні ігри, сюжетно-рольові ігри, педагогічні ситуації)

Проблемне (проблемно-пошукове) навчання	Ініціювання самостійного пошуку (здобувачем) знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу	- зміна характеру навчального завдання і навчальної праці з репродуктивного на продуктивний, творчий: вправи проблемно-пошукового характеру, створення певної проблемної ситуації; - мозковий штурм, (брейнстормінг); - метод проектів
Модульне навчання	Зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом	Специфічна організація навчального матеріалу в найбільш стислому і зрозумілому для здобувача вигляді
Повне засвоєння знань	Розроблення варіантів досягнення навчальних результатів (на основі зміни параметрів умов навчання) для здобувачів з різними здібностями	Особлива увага на фіксації результатів навчання
Дистанційне навчання	Широкий доступ до освітніх ресурсів, ІКТ, гранично опосередкована роль викладача та самостійна й автономна роль здобувача	Самостійне використання новітніх інформаційно-комунікаційних засобів і технологій, метод творчого пошуку (дослідження)

Серед основних переваг упровадження інноваційних моделей професійної підготовки педагогів у галузі фізичної культури можна виділити наступні (Карасевич, 2017, с. 128-138):

1. Збільшення обсягу досягнень та здобутків (через значне збільшення кругозору, інтересів та наявної інформації).
2. Ознайомлення не тільки з вітчизняною, а й із зарубіжною інформацією про роботу тренерів, викладачів фізичного виховання.
3. Значне вдосконалення педагогічної майстерності.
4. Індивідуалізація навчання (відповідно до рівня та поступового росту учня відбувається самостійний вибір навчальної програми).
5. Наявність багатьох джерел інформації.

Поширення інноваційних процесів в освітньому просторі вищого закладу освіти стало важливим рушійним чинником у формуванні нових механізмів навчання та створення внутрішньої університетської освіти системи управління якістю, яка містить набір організаційної структури, розроблені методи, процеси й ресурси, представлені організаційно-

розпорядчими та нормативними документами, а також різними процедурами щодо якості контроль підготовки майбутніх фахівців.

Використання інноваційних педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури передбачає створення творчої атмосфери, активне використання інтерактивних форм та методів, інноваційних методів, прийомів, педагогічних дії та інструментів, які охоплюють цілісний освітній процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, забезпечення якісної професійної підготовки педагогів фізичної культури завдяки використанню інноваційних технологій – це системно-цілісна єдність процедурних та ефективних характеристик, що характеризується професійним та особистим формуванням майбутніх спеціалістів, здатних зрозуміти ціннісно-смысловий контекст педагогічної діяльності, підвищити творчий потенціал, знайти нестандартні рішення професіоналами педагогічних завдань; здатних до професійного самовизначення й самореалізації. Критерієм якості освітнього процесу є змістовність його цілей, змісту та інноваційних технологій, що визначається компетентнісним підходом до освіти педагогів.

Потрібні подальші дослідження принципів оптимізації інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

- Дубасенюк, О. А. (2009). Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики*, 14-47 (Dubaseniuk, O. A. (2009). Innovative educational technologies and methods in the system of professional and pedagogical training. *Professional pedagogical education: innovative technologies and methods*, 14-47).
- Загіка, О. (2013). Інноваційне навчальне середовище – запорука професійної компетентності та конкурентоспроможності випускника ПТНЗ. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*, 5, 57-59 (Zagika, O. (2013). Innovative learning environment is a guarantee of professional competence and competitiveness of a vocational school graduate. *Vocational education: problems and prospects*, 5, 57-59).
- Карасевич, С. А. (2017). Інноваційні технології і фізична культура. *Актуальні проблеми фізичного виховання: теорія та практика: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції*, 128-138 (Karasiyevych, S. A. (2017). Innovative technologies and physical culture. *Actual problems of physical education: theory and practice: materials of the VI Ukrainian scientific-practical Internet conference*, 128-138).
- Отравенко, О. В. (2019). Інноваційні методи навчання як основа якісної професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*, 222-230 (Otravenko, O. V. (2019). Innovative teaching methods as a basis for quality professional training of future physical education teachers. *Open educational e-environment of a modern university*, 222-230).

- Отравенко, О. В. (2017). Інноваційні технології як засіб модернізації якісної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 3, 55-62 (Otravenko, O. V. (2017). Innovative technologies as a means of modernization of quality training of future physical education teachers. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical sciences*, 3, 55-62).
- Савченко, В. А. (2020). Інноваційний підхід до курсів підвищення кваліфікації вчителя фізичної культури. *Світовий розвиток науки та техніки, LVI Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція*, 2, 154-157 (Savchenko, V. A. (2020). Innovative approach to in-service teacher training courses. *World Development of Science and Technology, LVI International Scientific and Practical Internet Conference*, 2, 154-157).

РЕЗЮМЕ

Калашник Дмитрий, Аксенов Дмитрий. Инновационные технологии профессиональной подготовки педагогов по специальности 014.11 «Среднее образование. Физическая культура», 017 «Физическая культура и спорт».

Статья посвящена важности использования инновационных технологий в профессиональной подготовке учителей физической культуры в условиях высших учебных заведений. Цель исследования – проанализировать особенности использования инновационных технологий в профессиональной подготовке педагогов по специальности 014.11 «Среднее образование. Физическая культура» и 017 «Физическая культура и спорт». Методы исследования использованы следующие: поисковый по имеющейся методической и научной литературе с анализом найденного материала, выяснение причинно-следственных связей, систематизация, абстрагирование и конкретизация, анализ документации и результатов деятельности исследователей по проблеме проведенного исследования. Результаты исследования заключаются в определении содержательной характеристики инноваций в сфере образования; представлены задачи, на решение которых ориентировано внедрение инновационных подходов к профессиональной подготовке педагогов в области физической культуры; представлена сравнительная характеристика инновационных моделей обучения в учреждениях высшего образования; обозначены основные преимущества использования инновационных технологий. Практическое значение исследования: проведенное исследование имеет более глубокую степень анализа направления исследования, опираясь на предыдущие исследования ученых, диссертантов и исследователей направления исследования. Выводы и перспективы дальнейших научных исследований. Критерием качества образовательного процесса является содержательность его целей, содержания и инновационных технологий, определяющих компетентностный подход к образованию педагогов. Требуются дальнейшие исследования принципов оптимизации использования инновационных технологий в подготовке учителей физической культуры.

Ключевые слова: инновации, профессиональная подготовка, профессиональная деятельность, профессионально-педагогическая подготовка, физическое воспитание, инновационная модель, высшее педагогическое образование.

SUMMARY

Kalashnyk Dmytro, Aksionov Dmytro. The innovative technologies of the professional training of teachers in the specialty 014.11 “Secondary education. Physical Culture”, 017 “Physical Culture and Sports”.

The article is devoted to the importance of using innovative technologies in the training of physical education teachers in higher education institutions. The purpose of the study is to analyze the features of the use of innovative technologies in the training of teachers in the specialty 014.11 “Secondary education. Physical Culture” and 017 “Physical Culture and Sports”. The following research methods were used during the study: search of the available methodological and scientific literature with analysis of the found material, elucidation of causal relationships, systematization, abstraction and specification, analysis of documentation and results of researchers on the investigated problem. The results of the study made it possible to determine the content characteristics of innovation in education; tasks, the solution of which is focused on the introduction of innovative approaches to the training of teachers in the field of physical culture, are presented; the comparative characteristic of innovative models of training in establishments of higher education is presented (contextual training, game training problem (problem-search) training, modular training, full mastering of knowledge, distance learning); the main advantages of using innovative technologies are outlined. The influence of the spread of innovative processes in the educational area of higher education institutions on the intensification of the formation of new learning mechanisms is indicated. The key aspects that are subject to direct influence in the use of innovative pedagogical technologies in the training of future physical education teachers are described. Among them are creation of a creative atmosphere and active use of interactive forms and methods. Practical significance of the research: the conducted research has a deeper degree of analysis of the research direction, based on previous research of scientists, dissertators and researchers of the investigated direction. Conclusions and prospects for further scientific research. The criterion for the quality of the educational process is the thoroughness of its goals, content and innovative technologies, which is determined by the competence approach to teacher education. Further research on the principles of optimizing the use of innovative technologies in the training of physical education teachers is needed.

Key words: innovations, professional training, professional activity, professional and pedagogical training, Physical Education, innovative model, higher pedagogical education.

UDC 378

Oleksii Koriakin

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID ID 0000-0002-3084-8796

Olha Yeremenko

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID ID 0000-0001-9328-1726
DOI 10.24139/2312-5993/2021.07/085-095

PROFESSIONAL COMPETENCE OF MUSICAL ART MASTERS: THEORETICAL ASPECT

The article presents the theoretical aspect of the problem of forming musical art masters' professional competence on the basis of substantiation of the social significance of master's training in the context of innovative changes in education. The content aspects of education through the prism of actualization of the cultural potential of society, which provides prospects for socio-cultural development of each individual, are considered. The